Opeření vystěhovalci: pěvuška modrá

Text a foto: Tomáš Grim

Zzzima. Studený vichr, sněhové závěje, psa by nevyhnal. Malý UHP, univerzální hnědý pták, opatrně vykukuje z keře, zda nehrozí nebezpečí a může se pustit do semínek vyhnaných větrem z blízkého keře na sníh. Nenápadně ošacená pěvuška modrá se podívá vzhůru a uvidí něco, co ve své původní domovině nepotká ani ve snu. Zírá totiž na trojici ptáků náležejících k druhu, který obývá areál od přirozeného areálu pěvušky tak vzdálený, jak to jen tvar zeměkoule vůbec umožňuje…

Bezpečná země?

Když se mluví o Novém Zélandu, zpravidla padne zmínka, že jde o místo, kde původní druhy ptáků doplatily na nepřítomnost původních predátorů: vzniká dojem, že před příchodem Maorů a zvláště pak Evropanů byly zvyklé na život v bavlnce. Nástup legií evropských lasic a koček doplněných o australský dovoz v podobě kusu liščího, nejhoršího nepůvodního predátora na Novém Zélandu vůbec, je proto těžce zasáhl. Jak pak brát vážně úvodní zmínku o tom, že pěvuška vyhlíží nebezpečí?

Je třeba ji brát vážně – přinejmenším pěvuška by tak učinit měla. Nový Zéland totiž má i původní druhy predátorů, lépe řečeno dravců (protože se jedná ve všech případech o ptáky). Těm se však místní druhy ptáků dokázaly během evoluční minulosti přizpůsobit výběrem míst ke stavbě hnízda a dalšími strategiemi antipredačního chování. Tito predátoři ovšem nenapadají hnízda, ale dospělé ptáky.

Jedním z nich je ostříž novozélandský (*Falco novaeseelandiae*). Je široce rozšířen na obou hlavních ostrovech, respektive „pevnině", jak říkají rodilí Novozélanďané. Tento „sokol" loví zejména drobné pěvce; zbytek tvoří převážně hmyz a drobní savci – ti jsou ovšem také nepůvodní: zajíc, králík a lasice hranostaj. Z hlediska pěvušky je podstatné, že většinu z těchto 80 % tvoří právě introdukované druhy ptáků: v potravě ostříže novozélandského ornitologové doložili 18 druhů ptáků a z nich bylo 13 druhů nepůvodních. Včetně pěvušky. I co do početnosti kusů potravy vládnou introdukovaní ptáci: pěnkava obecná, drozd zpěvný, kos černý a jediný původní druh – linduška velká (*Anthus novaeseelandiae*). Ostatně ty nepůvodní druhy jsou dnes běžnější než druhy původní…

O tom, že nebezpečí hrozí i vysoko v horách, jsem se přesvědčil právě v Arthurově průsmyku na Jižním ostrově, odkud pocházejí úvodní snímky. Ostříže novozélandského jsem totiž na Novém Zélandu potkal jen jednou právě tam (druh je to při celkové populaci sotva 4000 párů vzácný a nesnadno pozorovatelný).

Málo rozšířená, leč úspěšná

Zatím byla řeč jen o Novém Zélandu. Tam byla pěvuška vypuštěna opakovaně v období 1867–1880 (a možná už předtím, ale nejspíš

Papoušek kea (Nestor notabilis) je symbolem novozélandských Jižních Alp. S jiným ptačím druhem tu do kontaktu asi víc nepřijdete. Ani vaše auto – papoušci kea prosluli nejen svými dravými choutkami (trhají z živých ovcí kusy masa, aby se dostali k tukové vrstvě pod ním), ale i zálibou v gumových částech automobilů. To můžu z vlastní zkušenosti bohužel potvrdit. Národní park Arthurův průsmyk, Jižní ostrov, Nový Zéland

docházelo k záměnám mezi pěvuškami a vrabci domácími, takže statistikám je třeba věřit obezřetně). Jako perličku poznamenám, že v prvním snad věrohodně doloženém pokusu (1867) dovezla Aucklandská aklimatizační společnost jednu (čísly 1) pěvušku… Ta zůstala pro zábavu členům aklimatizační společnosti a do přírody se nedostala. Následovalo ale opakované vypouštění pěvušek, a to celkem po stovkách. Ty daly základ dnešní novozélandské populaci, která obývá nejen Severní i Jižní ostrov, ale rozšířila se – možná s pomocí člověka – i na okolní izolované oceánské ostrovy (Kermadekovy, Chathamovy, Aucklandovy ostrovy a Campbellův ostrov).

S podobně úspěšným samovolným šířením jsme se setkali v už popsaném příkladu drozda zpěvného (Naše příroda 11/2: 28–35). Proto je třeba podotknout, že drozd a pěvuška jsou spíš výjimečné případy: většina introdukovaných druhů ptáků se totiž nedokáže sama rozšířit mimo člověkem upravené prostředí do oblastí člověkem (téměř) netknutých, jako jsou právě nehostinné izolované ostrovy jižních moří. Z tohoto pohledu je pěvuška, navzdory svému omezenému rozšíření mimo svou domovinu, kolonizátorem relativně úspěšným.

Pěvuška je dnes na Novém Zélandě běžná, což odráží značné úsilí novozélandských usedlíků v jejím vypouštění. Platí to i obráceně: kromě těchto úspěšných pokusů uvádí totiž literatura i neúspěšnou snahu z let 1872–1874 z východu USA, kde bylo vysazovací úsilí výrazně nižší. Tento vztah je dobře doložen i mezidruhově: prostý počet vysazených jedinců je jedním z nejvýznamnějších faktorů, které vysvětlují, proč některé introdukce uspěly a jiné ne.

Jen zdánlivě „normální“ pěvuška

Neméně zajímavý je i původní areál pěvušky. Takové tvrzení může čtenáře znalého jejího výskytu zarazit – vždyť pěvuška je pták omezený svým výskytem na nám blízkou a tím vlastně nezajímavou Evropu. Nejexotičtější část jejího areálu je Středomoří, kde pěvuška zimuje. Její výskyt je ale pozoruhodný v jiné souvislosti. Těžiště výskytu čeledi pěvuškovitých je totiž ve střední Asii. Do Evropy zasahuje pravidelný výskyt pouze dvou druhů z celkem 13. Oním druhým pěvuščím druhem je pěvuška podhorní – i její areál však leží převážně v oblastech severně od Himalájí a do Evropy zasahuje pouze ostrůvkovitě.

Podobně se to má i s typem prostředí, kde pěvuška modrá „bydlí“. Jako jediný zástupce své čeledi kolonizovala nížiny mírného pásu. Navíc běžně obývá, alespoň v západní části svého areálu, parky, zahrady a jiné biotopy v blízkosti člověka, které jiným druhům pěvušek moc „nevoní“, přinejmenším ne v období hnízdění (ostatně i příležitost potkat se s člověkem je u ostatních pěvušek v jejich vysokohorských areálech nižší než u pěvušky modré). Za zmínku stojí, že proces urbanizace, česky doslova „změstštění“ (Naše příroda 10/5: 39–45), začal u pěvušky docela dávno (ve srovnání s většinou druhů, které do měst pronikají až nedávno) – přinejmenším před 200 lety, a možná ještě mnohem dříve. Může za to i potravní chování pěvušky, které svou skromností předčí i její šat a zpěv: pěvušky často v zimě sbírají potravu pod krmítky a konzumují to, co odpadlo od zobáku jiným opeřencům a ani jim nestálo za to, aby to dojedli. Právě fakt, že pěvuška je druh úspěšně urbanizovaný, ji předurčilo k úspěšné kolonizaci Nového Zélandu: obecně totiž platí, že ptáci, kteří se snadno přizpůsobují městským podmínkám, jsou zároveň úspěšní po introdukci do vzdálených končin světa.

Typické prostředí všech ostatních druhů čeledi pěvušek je úplně jiné – horské louky a křoviny, většinou až nad hranicí lesa. S jiným druhem pěvušky se u nás pravidelně nesetkáme, pomineme-li zanedbatelný výskyt pěvušky podhorní v některých našich pohraničních pohořích. Při setkáních s pěvuškou modrou tak snadno získáme úplně klamný dojem, co to obnáší „být pěvuškou“ – ať už z hlediska prostředí, kde žije, tak areálu, kde se vyskytuje.

V zimě je pěvuška téměř čistě semenožravá, jak nám předvádí na tomto záběru (foceno koncem května, tj. v „jižní“ zimě). Ke kontrole škodlivého hmyzu v zemědělství tím pravda moc nepřispívá… Národní park Arthur's Pass, Jižní ostrov, Nový Zéland

Pěvuška není žádný krasavec. Svým zbarvením oslní stejně barvoslepého i člověka zrakovou vadou nepostiženého. Tento konkrétní jedinec navíc zrovna moc nezkrásněl v důsledku zdravotních potíží – pravděpodobně napadení roztoči v okolí zobáku. Grygov, ČR

Pěvuščina „pomoc“ v zemědělství

Proč si evropští vystěhovalci – mám na mysli ty lidského rodu – zvolili k vysazení do své nové domoviny pěvušku? John L. Long uvádí ve svém obsáhlém díle, kde shrnuje tehdejší poznatky o nepůvodních druzích ptáků všude po světě (Introduced Birds of the World: The Worldwide History, Distribution and Influence of Birds Introduced to New Environments, 1981) u pěvušky důvody „estetické“. U ptáka tak mdlého vzhledu a snad ještě mdlejšího zpěvu to nepůsobí právě přesvědčivě. Ostatně sám autor za důvody „estetickými“ píše otazník…

Pěvušku modrou vysadili novozélandští a američtí kolonisté spíše v domnění, že bude regulovat populace škodlivého hmyzu. Pomineme-li šílené důvody, jako např. vysadit všechny opeřence zmíněné Shakespearem do USA (viz úvodní díl seriálu o špačkovi: Naše příroda 11/1: 14–21), podobně pragmatické byly i důvody většiny ptačích introdukcí v dávné historii. Dalším z hlavních důvodů ptačích introdukcí obecně byl lov: vzhledem k tomu, že v našem seriálu budou figurovat převážně pěvci, nemusí být tento důvod tak zřejmý, ale různé druhy kurů (bažantů, koroptví, křepelek apod.) a vrubozobých (kachen, hus, labutí apod.) jsou mezi nepůvodními druhy ptáků zastoupeny hojně a celosvětově. I naše koroptev polní a křepelka polní byly takto vysazeny na řadě míst a v některých případech se i úspěšně „etablovaly“: naši koroptev potkáme v Severní Americe a naši křepelku dokonce v tak exotických destinacích, jako jsou ostrovy Réunion a Mauritius v Indickém oceánu.

Úmyslem kolonistů tedy bylo pěvušku „zapřáhnout“ do zemědělství. Podle některých autorů úspěšně – např. jeden anekdotický příběh z roku 1919 z Nového Zélandu popisuje, jak pěvušky zachránily úrodu, která měla na kahánku v důsledku masivního „náletu“ mšic. Údajně tak pěvuška pomáhá, protože v celkovém součtu konzumace mšic a jiných škůdců vyrovná občasné požírání plodů. Tento „hrdinný“ příběh má ale drobnou vadu: mšice podle většiny studií pěvuška nežere buď vůbec, nebo jen okrajově.

Realističtější bude uzavřít, že vysazení pěvušky jako levného „insekticidu“ jako snad ve všech jiných podobných příkladech ke kýženému účinku nevedlo, ať už žere pěvuška, co chce. Žádný div: obecně totiž většina ptačích druhů na hmyzí populace své kořisti nemá nijak dramatický vliv. Například naše sýkory pozřou sotva 5 % z dostupných housenek, takže o nějaké regulaci počtu housek nemůže být řeč ani vzdáleně. U jiných druhů ptáků bude vliv predace hmyzu možná výraznější, ale tělesně velcí ptáci mají pochopitelně mnohem pomalejší populační dynamiku než drobný hmyz a těžko tedy můžou populace své

kořisti významně ovlivnit. U pěvušky modré navíc v celoročním průměru tvoří bezobratlí, tedy možní škůdci zemědělské produkce, jen polovinu celkového objemu její potravy. To je nakonec dobře – na rozdíl od špačka alespoň pěvuška žádné doložitelné škody v zemědělství nepáchá.

To by do pěvušky člověk neřekl…

Napříč ptačí diverzitou si těžko nevšimnout jedné obecné souvislosti: pestře zbarvení ptáci zpravidla zpívají nevalně, zatímco ti nejlepší zpěváci jsou zbarveni zcela neatraktivně. Stačí se podívat a poslechnout si na jedné straně třeba hýla obecného či rehka zahradního, na straně druhé třeba rákosníka zpěvného nebo skřivana polního. Ale co pěvuška? Zbarvení i zpěv – bída s nouzí!

Přesto je „nudná“ pěvuška bez nadsázky hvězdou ptačího nebe. Své místo na stránkách učebnic evoluční biologie či behaviorální ekologie si vydobyla svou až neuvěřitelnou hnízdní biologií; mimochodem, o její bizarnosti netušil nikdo až do 80. let minulého století! O co jde?

Některé druhy ptáků jsou monogamní – jeden samec hnízdí s jednou samicí ve svazku stálém alespoň pro daný hnízdní pokus nebo sezónu. Jiné druhy jsou polygynní – jeden samec „vlastní“ harém několika samic. Vzácné jsou druhy polyandrické – jedna samice „vlastní“ harém několika samců. Raritní jsou pak hnízdění polygynandrická – dvě samice (i více) společně hnízdní s dvěma (i více) samci. Takový systém je v podstatě „šach mat“: samice se snaží získat pro sebe více samců a samci se snaží mít pro sebe více samic, ale ani jedno z pohlaví neuspěje

Ani pěvecký výkon pěvušky není nic moc – její nenápadný zpěv snadno unikne pozornosti jako nespecifické „univerzální ptačí švitoření“. Ovšem její rozmnožovací chování, to je docela jinačí liga! Blíže v textu. Dublin, Irsko

a pečují o potomstvo společně. Každý takový párovací systém je druhově specifický, nanejvýš se vyskytují v rámci druhu dva: třeba u rákosníka velkého dominantní „nad-samci“ dokáží udržet dvě samice (vzácně tři), ostatní samci pak jednu (a někteří ostrouhají). Jenže pěvušky jsou schopny všech těchto čtyř typů hnízdění!

Nečekaný zvrhlík

Aby toho nebylo málo, pěvušky jsou i velké nevěrnice: i v monogamních párech (tedy „monogamních“) je každý čtvrtý potomek levobočkem. Není divu, že samci se snaží nad záletnými samicemi získat kontrolu. Hlídají je, sledují, zda samice nezabíhá do vedlejšího teritoria a nezahýbá tam. Páření často předchází podivný rituál, který trvá kolem minuty: samice se začne natřásat, křídla skloní, ocasní pera zvedne, samec za ní poskakuje ze strany na stranu, klove ji do kloaky tak dlouho (až třicetkrát), než samice začne „pumpovat“ kloakou a vyvrhne spermie jiného (?!) samce. Teprve pak dojde k samotnému rychlému páření. Monogamní samičky se páří v průměru jednou za dvě hodiny, ale ty polyandrické dokonce dvakrát za jednu hodinu. Pro srovnání, sýkora koňadra se průměrně páří sotva jednou za den, skřivani polní se páří pouze jednou na celou snůšku, naopak vilní vrabci domácí 20 až 40× za den. Pěvuška modrá je mezi opeřenci z hlediska frekvence páření nadprůměr.

Tato neobyčejná biologie pěvušky myslím dostatečně vyváží její „nudnost“ vzhledovou i akustickou. Ale souvisí to nějak s introdukcí pěvušky k protinožcům? Souvisí: na Novém Zélandu dosahují hnízdní hustoty pěvušek řádově vyšších hodnot než ve Velké Británii (pěvuška není výjimkou: napříč 11 druhy nepůvodních novozélandských pěvců je toto navýšení průměrně více než dvacetinásobné – pokud tedy neudělali autoři studie nějakou zásadní chybu). A proměnlivý

Majitelka velmi nenápadného šatu klade velmi pěkně vybarvená vejce: jen málo našich ptačích druhů se může pochlubit krásně modrými vejci (mezi pěvuškami ale všechny). Na neposkvrněné modré skořápky ptačích vajec můžeme popatřit už jen v hnízdech několika dalších pěvců, převážně těch dutinových, např. rehka zahradního, špačka obecného nebo lejska bělokrkého. Pokud tedy nepočítáme vzácné případy čistě modrých vajec slavíka obecného; některé druhy pak kladou skvrnitá modrá vejce, např. drozd zpěvný (Naše příroda 11/2, str. 33). Grygov, ČR

Teprve několikadenní mláďata pěvušky žadoní slepě i poté, co se hnízda jen lehce dotkneme. Výstelka zobákové dutiny je sytě červená a na jazyku jsou dvě černé skvrny – takové zbarvení mají všechny druhy čeledi pěvuškovitých, u kterých je zbarvení zobáku mláďat známo. Olomouc, ČR

párovací systém pěvušek úzce souvisí právě s jejich hnízdní hustotou. A ta zase s potravní nabídkou.

Když je potravy málo, muselo by být teritorium (nutné k uživení mláďat) tak veliké, že není v podstatě v silách žádného samce jej obhájit. Katastrofa pro něj největší – musí sdílet teritorium a samici se sousedem, kterého nedokázal odehnat. Nastává polyandrie. Naopak hodně potravy = lepší obhajitelnost dostatku potravy pro víc pěvušek i jediným samcem = samec může uživit i více samic. Nastává tedy polygynie. Do hry samozřejmě vstupují další faktory, jako třeba věk, zkušenost a fyzická zdatnost samce. A také poměr pohlaví: na Novém Zélandu je u pěvušek vychýlený poměr pohlaví ve prospěch samců. To nejspíš vysvětluje, proč mezi novozélandskými pěvuškami v zatím jediné podrobně studované populaci autoři nezjistili polygynii (která je naopak doložena z podrobných výzkumů ve Velké Británii): nízký počet samic vůči počtu samců dává i pěvuščímu „machovi“ malou šanci si uchvátit více než jednu samici.

Domácí nepohoda

I zdravý selský rozum naznačuje, že život pěvušky je dost konfliktní. Pro samici je lepší polyandrie: čím víc „tátů“ pomáhá, tím lepší kondici

Odrostlejší mláďata pěvušky modré, jen pár dní před vyvedením z hnízda. Délka péče o pěvuščí potomky v hnízdě trvá 11 až 13 dní. Auckland, Severní ostrov, Nový Zéland

bude každý *určitě její* potomek mít – co na tom, že každý samec je vystreslý tím, zda je potomek v přítomnosti dalších „tátů" vůbec *snad jeho*. Pro samce je výhodná polygynie: víc potomků s více samicemi – co na tom, že partnerka se může udřít, protože její partner dělí svou pozornost mezi ni a ostatní členky harému. Samci tedy „prosazují" polygynii (odhánějí ostatní samce, hlídají si otcovství klováním do kloaky své partnerky a častým pářením), samice naopak prosazují polyandrii (lákají samce svým samičím zpěvem a navíc jsou promiskuitní – „hledají" lepší spermie a v nich i lepší geny u sousedů). Největší peklo pochopitelně panuje v rodinách polygynandrických: samci se snaží odehnat ostatní „táty", samice se pokoušejí vypoklonkovat ostatní „mámy". Někdy se jim to i podaří: třeba i tím, že rozklovají vejce své konkurentky v hnízdě.

Nedávná studie pěvušky modré z Nového Zélandu ale ukazuje, že v jednom ohledu je dokonce i v zájmu samce (malém, ale přece), aby mu samice zahýbala. Tím, že samice namíchá geny od různých otců, snižuje vliv příbuzenského křížení. V polyandrických skupinách jsou si totiž samci navzájem poměrně často blízce příbuzní. A to je zároveň další důvod, proč by mohla být taková polyandrická skupina méně konfliktní, než bychom jinak čekali: čím příbuznější si samci jsou, tím větší je šance, že v nevlastním potomkovi pečují i o své vlastní geny (o ty, které sdílejí se svým příbuzným, třeba táto-bratrancem).

Závěrem podkapitoly o pěvuščí „zvrhlosti" těžko zamlčet v loňském roce publikovanou perličku. Je dobře známo, že ptačí rodiče často trus svých mláďat z hnízda neodnášejí. Místo toho jej pozřou. Říkáme tomu koprofágie. Činí tak hlavně samice, nejspíš proto, že obecně u ptáků investují do péče o potomstvo více než samci. Pozřením trusu získávají zpět živiny – a navíc neztrácejí čas a energii na odnášení trusu dál od hnízda. Během studií novozélandských pěvušek zaznamenali badatelé požírání trusu na třech čtvrtinách hnízd, jak samicemi (běžně), tak samci (vzácně). Navíc byli svědky (prostřednictvím videonahrávky) chování, které dosud nikdo mezi opeřenci nedoložil: při jednom z krmení (víc případů zatím badatelé nezaznamenali) jeden z rodičů přiletl na hnízdo, nalezl čerstvý trus mláděte na jeho okraji a… nakrmil jím právě to mládě, které bylo jeho „autorem". Rodičem byl samec – lakomá samice by se takto o živiny asi ani nebyla ochotná připravit…

Kam až lze zajít?

Pokud vám přišla biologie pěvušky modré extrémní – a komu by nepřišla? – nezbývá než dodat, že pěvušky podhorní umí zajít ještě dál. Nad jejich biologií nelze než zalapat po dechu. Typická je pro ně polygynandrie, kde dvě až pět samic hnízdí společně s dvěma až pěti samci v obřím domovském okrsku – ten mívá až 38 hektarů; obsáhl by tedy kolem 10 Václavských náměstí. I průměrná velikost je působivá (kolem 20 ha), zvážíme-li, že podobně velká pěnkava obhajuje teritorium přibližně půl- až hektarové.

Obecně platí, že čím víc samců se uchází o páření s jednou samicí, tím větší je následná kompetice spermií a tomu pak odpovídají i podivnější přizpůsobení samců a samic. Kompetice spermií je u pěvušek podhorních

extrémní (viz počet „spárovaných“ jedinců v „rodině“) a extrémní je i anatomie jejich pohlavních orgánů: samčí pohlavní orgány zabírají 8 % tělesné hmotnosti (u ostatních ptáků jde spíše o promile než procenta) a samice během předkopulačního rituálu vystrkuje na samce částečně vychlípenou a intenzivně prokrvenou a tudíž červenou kloaku. Počet páření, který předchází nakladení snůšky, je podobně neuvěřitelný – udává se i tisíc páření na snůšku! Samci proto skladují tolik spermií, že jejich kloakální zduřenina má v průměru 16 mm – vzhledem k tomu, že pěvuška modrá měří (celá) 18 cm, jde o relativně největší velikost kloakální zduřeniny vůči velikosti těla u ptáků vůbec.

A titulek této kapitolky jsem myslel doslova. Pěvuška podhorní žije typicky tak vysoko v horách, že tam už ani nežije žádný hmyz. Co tedy žere? Vzdušný plankton zavátý do hor z nížin (hlavní důvod výše popsaného monstr-teritoria). Kromě už zmíněných rekordů ptačí říše drží pěvuška ještě další: byla zaznamenána na svazích Mt. Everestu v nadmořské výšce kolem 8 000 m n. m. a některé její populace hnízdí (ruské pobřeží Japonského moře) nebo zimují (Evropa) na mořských útesech jen těsně nad vodní hladinou. Pěvuška podhorní tedy obývá největší výškové rozpětí ze všech (dnes uznávaných) asi 11 000 ptačích druhů.

Nenápadný exot

V roce 1856 se jistý anglický duchovní (reverend F. O. Morris) rozplýval nad tím, jak je pěvuška modrá „decentní, tichá a uzavřená… střídmá a nepředvádí se svým vzhledem, ačkoli zůstává elegantní a ladnou“ a její

chování „mnohý z vyšších vrstev napodobiti by mohl, ku prospěchu sobě i dalším“. Kdyby jen tušil, co se skrývá za touto fasádou typického nudného hnědého opeřence!

V jednom měl ale reverend pravdu: pěvuška modrá skutečně je – na první pohled – skromná, její nevýraznost pěkně odráží i jedno její anglické označení: „hedgesparrow“ tedy „vrabec z živého plotu“. Pokud jí nešmírujeme v keři a jen si ji rychle prohlédneme, i její chování dává dojem (cituji zmínku publikovanou začátkem 20. století), že pěvuška se „za svou přítomnost téměř omlouvá“. Na druhé straně je fakt, že „mnohý z vyšších vrstev“ (a nejen těch) lidského rodu strategii extrémní vilnosti pěvušek následuje vzorně a důsledně „ku prospěchu sobě“ (i když ne „dalším“) – přesně jak reverend doporučoval…

Zdání tedy klame. A u pěvušky v celé řadě ohledů. „Naše“ pěvuška je velmi nereprezentativním zástupcem své čeledi – žije úplně jinde (ne v Asii, ale v Evropě), v jiném prostředí (ne na horských holinách, ale v nížinných zalesněných územích) a v jiném vztahu s člověkem (nevyhýbá se mu a místy jej dokonce vyhledává) než její soukmenovci. A kdybych měl vybrat příklad neuvěřitelného zástupce ptačích životních stylů, možná bych ani nesáhl do nabídky exotických dlouhověkých albatrosů či pestrobarevných andských skalňáků. Docela bych si vystačil s přehlíženou pěvuškou. Je to doslova exot – a to ani nemusíme jezdit na opačný konec světa na Nový Zéland, kde se jí daří a kde tak bývá označována. ■

Vylétlé a téměř samostatné mládě pěvušky podhorní. Tato pěvuška se u nás vyskytuje jen okrajově, nebyla člověkem nikam introdukována, ale její biologie je tak neuvěřitelná, že ji nelze alespoň stručně nezmínit (blíže v textu). Pohoří Rila, Bulharsko